

AKTUALNOSTI

AKTUALNOSTI

„SALEZIJANSKA ODGOJNO-PASTORALNA PRAKSA I ODGOJNE ZNANOSTI

U organizaciji Dikasterija za omladinski pastoral i Fakulteta odgojnih znanosti (FOZ) Salezijanskog papinskog sveučilišta u Rimu održan je u generalnoj kući od 21. do 26. 9. 1987. studijski seminar pod gornjim naslovom. Sudjelovalo je 86 odgojno-pastoralnih djelatnika, animatora na provincijalnoj, međuprovincijalnoj i nacionalnoj razini uz značajnu prisutnost (20-ak) profesora FOZ-a. Iako je većina sudionika bila iz Evrope zastupljeni su bili i drugi kontinenti, a očekuje se novo izdanje ovog seminara na drugim kontinentima.

Cilj seminara je bio proučiti odnos odgojno-pastoralne prakse i odgojnih znanosti od don Bosca do danas. Rad se odvijao kroz predavanja, grupni rad, okrugli stol, zajedničke diskusije i sintezu. Ozračje je bilo radno, otvoreno, kritičko i familijarno, u svakom slučaju pogodno i sukladno s ciljem seminara, koji je i organizacijski dobro pripremljen (pripreme su trajale dvije godine!).

Ovdje se želi dati samo letimičan pregled tematike nadajući se prijevodu i objavljenu ba-

rem nekih priloga koji bi tako pružili bolji uvid i potakli jaču suživljenost salezijanske prakse i teorije u našim krajevima.

Seminar je otvoren nizom predavanja koja su imala za cilj ponuditi povijesnu i idejnu platformu koja daje okvir temi „salezijanska odgojno-pastoralna praksa i odgojne znanosti”. Tako je preciziran don Boscov povijesni lik u kontekstu društveno-kulturnih zbivanja njegova vremena te povijesni spomen što su nam ga o don Boscu ostavili znanstvenici ne-salezijanci i salezijanci (P. Stella). Produbljeno je zalaganje don Bosca i prvih salezijanskih pokoljenja u studiju i primjeni odgojnih znanosti (J. M. Prellozo). Analizirani su načini primjene odgojnih znanosti na odgojno-pastoralnu praksu u nekim značajnim pedagoškim iskustvima poratnog razdoblja (G. Milanesi). Ocrtan je put kojim se izgrađivala svijest Družbe s obzirom na odgojno-pastoralni rad i s njim povezane zahtjeve odgoja salezijanaca (J. Vecchi).

Rasprava koja je slijedila iza ovih predavanja otkrila je problematičnu odvojenost odgojne prakse od znanosti koja (odvojenost) se pokušavala nadvladati djelomičnim integriranjem ali se nije otišlo dalje od neke vrste eklekticizma (djelomičnog susreta odgojne prakse i znanosti bez cjelovitog prožimanja). Razlozi nedovoljnog integriranja leže u strahu da se ne kompromiti-

ra originalnost i specifičnost don Boscove odgojne poruke u opasnim sintezama sa znanostima utemeljenim na diskutabilnim, dvoznačnim, nekršćanskim, antropološkim postavkama. Nedostajala je i sposobnost posredovanja u utjelovljenju spoznaju u konkretne odgojno-pastoralne projekte i zajedničke programe.

Potvrdila se međutim nužnost izgrađivati jedinstvo i cjelovitu viziju analizom konkretne salezijanske prakse i studijem odgojnih znanosti. Naglašena je važnost novog razvoja Družbe bilo na razini svijesti, bilo na razini „opće politike” s obzirom na odgoj i pastoral. Osjeća se potreba jasno i dostojno smjestiti odgoj s vlastitim specifičnim identitetom unutar salezijanskog apostolskog zalaganja, definiranog kao evangelizacija mladih.

Drugog dana predmet studija je bio odnos odgoja i pastoralna, te odnos odgoja i animiranja (napetosti, razlike i sličnosti) i kako se sve to odražava u odgojno-pastoralnom projektu. Teoretsku podlogu ponudio je g. Groppo iscrpnim predavanjem o odgoju i pastoralu kao dvjema aktivnostima usmjerenim na ljudsko promicanje i kršćansko spasenje. Dok ljudsko promicanje ima krajnji domet u zreloj osobnosti, kršćansko spasenje se postiže obraćenjem preko kojeg se dolazi do novog čovjeka u Kristu. Dva procesa su različita u logičnom redu ali životno čine jedinstven proces. Kršćansko spasenje u svojoj cjelovitosti nužno uključuje čovjekovo promicanje – oslobođenje na odgojnom području. Zato i pastoral kao evangelizatorska aktivnost nužno uključuje odgoj jer ne može ostvariti svoje specifične ciljeve osim posredstvom rasta i dozrijevanja na ljudskoj razini (usp. art. 4–5).

Polazeći od pastoralnog čina kao „izričitog ostvarenja spasenja po Isusu Kristu u Crkvi” i odgojnog čina kao „ljudskog dozrijevanja osobe u društvu” R. Tonelli se u svom koreferatu založio za „inkarnacijsku perspektivu”, naglašavajući sličnost i upućenost odgojnog i pastoralnog čina, poštivajući njihovu „distancu” (str. 5). On uvodi pojam animiranja kao „novo ime” odgoja, stil odgoja, koji istina odgoju sadržajno ništa ne dodaje ali ga metodološki obilježava. Drugi koreferat E. Albericha, raščičavajući pojmove evangelizacije, kateheze,

pastoralna i odgoja, kroz (saborske) dokumente Družbe, naglašava jedinstvenost sadržaja salezijanske akcije unatoč koji put nedovoljnoj teoretskoj jasnoći. On promatra odgoj kao način salezijanskog evangeliziranja i specifičnost cjelokupnog salezijanskog rada (usp. str. 8).

Živa rasprava koja je iza toga slijedila usredotočila se na „ne/prevodivost” ovih spoznaja u salezijansku praksu iako se uočavaju ozbiljne posljedice nedovoljno izgrađenog inentiteta salezijanske prakse. Ovaj nedostatak je vjerojatno posljedica ne-srazmjernog naglašavanja jedne ili druge dimenzije salezijanskog apostolskog djelovanja.

Grupni je rad ponudio neke zanimljive prijedloge u različitim perspektivama. Neki su utvrdili bitno jedinstvo odgojno-pastoralnog čina (francuska grupa) dok su drugi promatrali odgojno-pastoralnu aktivnost kao progresivno integriranje životnim iskustvima: služenje životu (dijakonia), tumačenje života (martyria), slavljenje života (liturgia) u jednoj bitno zajedničkoj dimenziji (koinonia) (njemačka grupa).

Treći dan su se kroz „okrugli stol” razmatrala „Nova pitanja društveno-kulturnog konteksta koja se postavljaju salezijancima u odgojnom i pedagoškom radu.” Predstavljena su područja: Mladi neevangelizirani, nekršćani (C. Nava, misionar u Tailandu), Mladi ne više kršćani ili daleki (A. Brecheisen, provincija, Njemačka), Mladi rubni, drogirani, delikventi, s ulice (A. Tomas, klinički psiholog, pedagog – Španjolska), Udruženja, pokreti, nova okupljanja, volonterijat (V. De Pablo, nacionalni delegat za omladinski pastoral – Španjolska), Tisak, radio, TV, kazalište, slobodno vrijeme (G. Bosco, nacionalni centar za omladinski pastoral – Italija), Pedagoški zahtijevi: problemi koje postavljaju nove kulturne promjene, ideologije, pluralizam, zahtijev za sudjelovanjem (C. Nanni, FOZ).

Diskusija je naglasila potrebu sustavnog pedagoškog razmišljanja da bi se moglo kvalitetno odgojno raditi. Osjeća se nedostatak osoblja i ekipa posredničkog karaktera između znanstvenog izraza i konkretnog operativnog zahvata. Istaknuta je nezamjenjiva uloga odgojno-pastoralnog programiranja, pedagoške inovacije, ekipnog rada, „scrutinium educationis”, odgoj-

nog vrednovanja i provjere. U tom mogu pružiti pomoć razna učilišta Družbe, posebno FOZ.

Četvrti dan su obrađene teme povezane s integriranjem odgojnih znanosti u odgojnom procesu salezijanca. J. Schepens je u svjetlu Ratija ocrtao lik zrelog salezijanca, navodeći sadržaje i razdoblja intelektualnog odgoja i praktičnih odgojnih iskustava u vidu integralnog odgoja. A. Arto je dao pregled teoretskih i praktičnih pitanja što ih postavljaju salezijanski identitet i praksa odgojnim znanostima, koje bi trebale odgovoriti znanstvenim priložima i operativnim instrumentima neposredne primjene.

U završnoj raspravi naglašena je potreba nadvladavanja općenitosti i stjecanja pedagoške profesionalnosti za sve salezijance povezujući specijalizaciju sa salezijanskom pokretljivošću što je zahtijeva konkretni apostolat. Uočene su i poteškoće: kako ostvariti sve zahtjevniji i obimniji odgoj, vodeći računa o određenim prioritetima unutar mnogih mogućnosti što ih pruža društvo, Crkva, Družba? Kako postići valjan salezijanski odgoj i ujedno slijediti civilne programe studija da bi se postigli određeni akademski naslovi nužni za rad u nekim ustanovama? Kako prevesti Ratio u provincijalni i mjesni program koji okuplja i izgrađuje zajednicu? („Zajednica čini projekt, projekt čini zajednicu!” – C. Rivera, provincijal iz Seville). Gdje je prava mjera i kakav je odnos između općeg odgoja i specijalizacije, između cjelovitosti, sustav-

nosti i zahtijeva konkretne analize i shvatljivosti, između znanosti i salezijanskog identiteta, između odgojnih znanosti i preventivnog sustava (želi ga se premisliti u svjetlu odgojnih znanosti – braća iz Indije), između znanstvenosti i mudrosti, teorije i tehnike odgoja?

Želja je da salezijanac bude „množitelj pedagoške kulture” i odgojnih perspektiva u suradnji s laicima i drugim društvenim djelatnicima.

Mnogi problemi zahtijevaju preciziranje i produbljenje. Bit će to predmet novih seminara i sličnih inicijativa u tom pravcu.

Zadnji dan je „grupa sinteza” (G. Milanesi – G. Bosco – A. Tomas – I. Marjanović) ponudila cjelokupnom skupu sudionika zaključke seminara izrasle na temelju predavanja, grupnog rada i pojedinačnih intervenata. Opet su slijedila razmišljanja i bogati prilozi koji su konstruktivno izgrađivali zajedništvo i otvarali put novim inicijativama.

U završnoj riječi predstojnik Dikasterija za odgoj J. Vecchi istakao je da je ovaj seminar ispunio očekivanja i ostvario ciljeve što su ih organizatori najavili u uvodu.

Na kraju je rektor Salezijanskog sveučilišta R. Giannatelli obavijestio skup o inicijativi da se don Bosco proglasi crkvenim naučiteljem za odgoj, zašto postoje ozbiljni preduvjeti.

Ivan Marjanović